

Waaſan eläinſuojelus-yhdiſtykſen kaſanſirjaſto. N:o 1.

**Kuinka eläinſuojeluskynſymyſtä
eſiteltiin
Runabyyn kaſakoulusſa.**

L. L. Laurén,

Yhtiön nykyinen puheenjohtaja.

Suomennoſ.

Kotkaſſa,

R. W. Weman'in kirjapainoſſa, 1883.

331. V. 73.

Handwritten title or heading, possibly "Handwritten title or heading".

Handwritten text, possibly "Handwritten text".

Handwritten text, possibly "Handwritten text".

Handwritten text, possibly "Handwritten text".

Handwritten text, possibly "Handwritten text".

Handwritten text, possibly "Handwritten text".

Handwritten text, possibly "Handwritten text".

Handwritten text, possibly "Handwritten text".

M♦ pitäjään Runabhyu ylhäisemmässä kausakoulussa oli eräänä päivänä viime syyslukukautena koolla useita wieraista. Syh oli seuraawa: koulun ahkera opettaja antoi wanhempien oppilaittensa kirjoitettawaksi jotakuta ainetta. Tätä täyhti heidän yhdesä valmistaa sillä tavalla, että opettaja ensin jutteli heidän kansansa ja johdatti tarkastamaan asiaa monipuolisemmin. Sitte kun aine näin saatiin hywään alkuun, jaettiin siitä eri osia wuorotellen muutamien oppilaitten tehtäväksi. Wiimein tuli se päivä, jolloinka kaikki saivat lukea koulussa aineensa. Opettajan tapa oli tätä lukuhetkeä warten kutsua oppilaitten wanhempia ja muita seurakunnan iäkkäämpiä jäseniä kouluun, saadaksensa tällä tavalla yleisöä ylläpitämään ja suosimaan opetuslaitosta ja sen waiikutusta.

Mainittuna päivänä oli tuo awara ja hauska kansakoulun sali täynnä wäkeä. Opettaja, näet, oli antanut kutsua seurakuntalaisia niin paljon, kuin waan salliin mahtui; sillä hän piti tuon mainitun aineen hywin tärkeänä. Se aine, jota oppilaat olivat kirjoittaneet, oli: ihmisen welwollisuus eläimiä kohtaan.

Rukouksen pidettyä, astui opettaja esille ja piti kokoon-tuneille seuraawan puheen: „Arwoiset seurakuntalaiset! Minä olen Teitä kutsunut tänne siksi aikaa, kun sitä ainetta luetaan, jota koulussa on käsitelty niinä tunteina, jotka ovat määrätty oppilasten harjoittelemista warten, jotta kykenisivät äidin kielellä ilmoittamaan ajatuksiansa kirjallisesti. Se aine, joka tällä kertaa on ollut heidän tyhönä esineenä, on hywin tärkeä ja tarffa. On puhe welwollisuustamme niitä olennoita kohtaan, jotka täällä maassa nauttiwat elämän hywyhttä, niinkuin mekin, ihmiset, ja jotka monin tarwoin hyödyttävät ja palwewat meitä.

Asia koskee welwollisuuttamme eläimille. Tuskinpa tarwinne minun Teitä huomauttaa, kuinka useat käyttävät itsensä näitä kansaolennoitansa kohtaan, niinkuin ei heillä olisi mitään welwollisuutta niille, waan saisiwat pidellä niitä

niin raakamaisesti ja niin surkeilematta, kuin ikinä tahtowat. Otetaan esimerkiksi hewonen. Ei mikään eläin² ole meille hyödyllisempi, eikä mikään palwele meitä enempi, kuin tuo jalo elukka. Mutta ei mikään luontokappale saa enempi kiittämättömyyttä ja julmuutta kärsiä, kuin juuri tämä ihmisen uskollinen ja jalomielinen palwelija. Kuinka ihmiselishyhttä, kuinka kristillishyhttä wailla owat hewosten haltijat esim. markkinoilla! Armahtamatta julmimmalla tavalla ruoskiwat ja hakkaawat ajajat sitana päisjään hewosraukkojaan. Kaiketiikin jokainen Teistä on tuota katsellut ja, kuten toiwon, kauhistuksella katsellut. Mutta ei ainoasti päihthneessä tilassa, waan muutenki pitelewät ihmiset monen monituisella tavalla hewosiansa pahasti: niitä waiwataan yli woimien, niille ollaan tylyt ja kiukkuiset ja julmat, niitä ruokitaan huonosti, hoidetaan kelwottomasti ja kiusataan niin, että niiden elämä on täynnä kärsimystä ja tuskaa — nämä kaikki owat sen hyödyn palkintoja, jota hewoset tuottawat omistajilleen. Sitte kun omistaja ei enää luule hyötywänsä hewosestaan, waihtaa hän sen toiselle, joka taas wuorostansa ruoskimisella sekä hakkaamalla koittaa hyötyä pusertaa eläinraukasta, niin että useinkin tuo ruoskittu hewosparha wiimeisiä woimia pinnistäisjään kaatuu ja kuolee, koki kuolemaansa saakka palwella julmaa, sydämetöntä isäntäänsä sekä uhraten elämänsä hänen palweluksesjaan. Tämä on ei ainoasti kristillishydestä, waan myöskin ihmisyydestä kaufana ja törkeätä. Mutta ei yksin hewosta, waan muitaki kotieläimiä kohdellaan pahasti osittain hymmärtämättömyydestä ja fewhymielishydestä, osittain oman woiton pyhynöstä ja raakuudesta. Semmoista, hywät ystävät! ei saisi olla kristityillä kansalla, joka lukee itsensä siwistyneiden kansakuntien joukkoon. Lafi on myös koittanut nyhkaifana eläinten turwakfi panna aittaa ihmisten wäärinkäytöstä vastaan. Mutta lafi ei woi puoljoakaan waiikuttaa, jos ei kansan yleinen mieli sitä puolusta ja tunnusta sitä oikeaksi, jota käsketään. On sentähden tarpeellista, että kansamme oppii oikein käsittämään kuinka se tapa, jolla meidän maasamme tähän asti sekä wieläkin yleisesti on kohdeltu eläimiä, ei ole kristillistä, eikä järjellistä. Semmoinen tapa on kowin moitittawa. Se on waihdeettawa parempaan. Tämän ohessa on myös se onni

tarjona, että hyödyllinen on oikean puolella; sillä mitä tar-
kemmin me tähtämme welvollisuuksiamme eläimiä kohtaan
— niinkuin ihmisen ja kristityn tulee — sitä suurempi on
se hyöty ja siunaus, jota tuo hallitusvalta, mikä meillä on
eläinten yli, tuottaa.

Tätä, arvoisat seurakuntalaiset, olen edeltäpäin laus-
nut selitykseksi, minkä tähden minä tänään niin halukas olen
ollut näkemään teidän miehisä kunnioittavan koulua.”

Sitte kun kaikki olivat asettuneet paikallensa, kääntyi
opettaja sen oppilaan puoleen, joka istui ylinnä koulun pen-
kissä. „Antti Norrbacka,” sanoi hän, „annappas nyt kuulla,
mitenkä sinä olet pannut kehoon sen aineen johdantoa, jota
meidän tällä kertaa olisi selittäminen.”

Tuo mainittu poika oli neljantoista vanha, terve,
punaposkinen ja järkewä sekä vilkas katsannoltaan. Hän nousi
seisomaan ja alkoi lukea wapisewalla ja epäwakaisella äänellä,
joka vähitellen tasaantui ja wahvistui sitte, kun hän oli
päässyt ensi hämmästyksestään lukuisan kuulijajoukon tähden.

„Että Jumala on rakas, sitä todistaa, paitti Hänen
pyhä Sanansa, luomisen kirja, joka on awonainen jokaiselle
ihmiselle, joka tahtoo käyttää järkeänsä, sitä tutkiakseen.
Kaikki pienimmästä suurimpaan asti ilmoittaa Luojan hy-
wyhtä ja rakkautta sekä samassa Hänen voimaansa ja wi-
sauttansa. Pienin korsi, joka kasvaa kedolla, pienin eläin,
jonka woipi nähdä ainoastaan suurennuslasilla, ja kaikki, nor-
suun saakka, owat Jumalan rakkauden todistuksina. Tai-
waat ilmoittawat Jumalan kunnian ja wahvuus
julistaa hänen kätensä teot. Jumalan rakkauden to-
distuksia on lukemattomia. Erittäin silminnähtävä on Ju-
malan rakkaus ihmistä kohtaan eläinkunnassa; sillä lukema-
toin joukko eläimiä palvelee häntä. Ne kaikki on Luoja wa-
rustanut niin täydellisesti, että saattawat jokainen tarwallansa
tähttää tarfoituksensa, ja antanut niille sen luonnon omai-
suuden, että ne laillansa työskentelewät ahlerasti, uskollisesti
ja voimakkaasti kufin paikallansa. Mitä joukko eläimiä,
eläviä olennoita meressä, ilmassa, maan alla ja maan
päällä taukoamatta asaroitsee kokonaisen kunniaksi, waikka
emme vielä tarkoin tiedä kaikkia, mitä näillä olisi tehtävää
luonnon suuressa waltakunnassa luomisen tarfoituksen koroit-

tamiseksi! Ihminen ei tiedä edes kaikkien eläinten nimiäkään. Palwelewaifet joukot ympäröivät häntä, ilman että hän joskuskaan ajatteli, mitä monia ja suuria palveluksia ne tekivät. Hewonen tekee työtä hyväksemme, wetää auraa pelolla ja hirsiä metsästä asunnoksemme sekä polttopuita lämpöisemme, kiidättää meitä paikasta toiseen, wiepi usein kotiin päihtyneen herransa, joka ei useinkaan enää osaa ohjata sitä. Sodan melsteessä kantaa hewonen urhoollisesti ratsastajaansa wihollista vastaan ja kuljettaa wähyneenä haavoittuneen herransa wainoojien käsistä. Kuka palvelisi miehluummin, uskollisemmin ja niin omaa hyöhtä ppyhtämättä, kuin se! Sarwikarja antaa meille terveellistä maitoa ja ravitsewaa lihaa ruuaksemme ja sonnittaa meidän peltomme sekä niitthimme. Lammaas antaa meille willansa waatteiksi. Koira, tuo uskollisuuden wilpitöin kuwa, kulkee herransa kanssa joka paikassa, olipa hän kuinka köyhä ja halpa tahansa, ajaa metsän otuksen hänelle, pitää häntä warulla wihollisia vastaan, on yksinäisen seurakumppani, wartioitsee kartanoa ja omaisuutta, tottelee isäntäänsä, wieläpä nuoleskelee häntä sittekin, kun on saanut selkäänsä, antautuu kuoleman waaroihin hänen edestänsä, hakee herransa murhaajan tahi kuolee surusta hänen haudallansa. Kalat, jotka rapsehtiwat meidän tuhansien järwiemme rantailla, kelpaawat ruuaksemme joka vuoden aika. Linnut, jotka heleällä laullansa helkkyttävät metsiämme ja ketojamme, antawat meille höyhenensä polstariksi ja munansa ravinnoiksi. Toiset eläimet puhdistawat wettä, walmistawat rohtoja eli lääkkeitä, kantawat meitä, kun olemme wähyneet ja tekewät puolestamme, mitä me emme itse jaksaa. Kuka woisi luetella kaikkea siunausta, jota Jumala on meille antanut eläinkunnasta!

Meidän hyväksemme on Luoja jättänyt tämän lake-mattoman eläinjoukon. Pyhä kirja sanoo: „Jumala siunasi ihmisiä ja sanoi: „Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää maa ja tehkää se alammaiseksi ja wallitkaat kalat meressä ja taiwaan linnut ja kaikki eläimet, jotka maassa matelewat.“ Tällä tavalla asetti Jumala ihmisen luonnon herraksi ja antoi hänelle oikeuden sitä hyväksensä käyttää. Tuo ihmistä ympäröiwä luonto on wälikappale hänen korkean tarkoituksensa saawuttamiseksi.

Mutta ei ole mitään oikeutta, jonka vastakohtana ei olisi welvollisuutta. Jumala, joka loi ihmisen vapaaksi, määräsi juuri tämän lahjan lautta hänen oikein käyttämään vapauttansa, joka muutoin muuttuu orjuudeksi. Niin on myös sen vapauden laita, jolla ihminen saa käyttää eläinkuntaa hyödyksensä. Tätä vapautta ei saa väärin käyttää. Vapaus on welvollisuuden rajoittama, niin että sen tähtäminen tulee Jumalan kunniaksi ja ihmisen todelliseksi hyväksi. Antamalla meille tämän herruuden luontoon, on Jumala osoittanut rakkautensa meihin. Tahdommeko käyttää tätä oikeutta, niinkuin tulee, niin täytyy meidän noudattaa rakkauden lakia. Rakkaus vaatii rakkautta ja tätä osoitamme me Jumalalle myös eläinkunnan hyvällä kohtelulla. Tämä on yleisesti sanottuna: welvollisuutemme eläimiä kohtaan. Mitä tällä ymmärretään, koetamme selville saada; sillä welvollisuuden ensimmäinen ehto on sen tietäminen, nimittäin welvollisuuden."

Nyt lusia lopetti. Opettaja sanoi sitte: „Sinun johdantosi, rakas Antti! oli vähän pitkänlainen, mutta aineen tarveks kyllä puolustaa sitä. Sinä olet koettanut selvästi ja elävästi näyttää, kuinka ihmeellisen suuri ja ihana se eläinkunta on, joka meidän hyväksemme ja siunaukseksemme meitä ympäröi. Tätä warten olet myös ottanut yksittäisiä esimerkkejä. Ehkäpä joku tahtoi sanoa, että sinä et ole yhtä tähdellisesti selittänyt, kuinka ihmisellä on welvollisuuksia eläimiä kohtaan juuri sentähden, että hänellä on oikeuksia. Toisin: ehkä sinun onnistunut wakuuttaa kuulijoita, ettei vapaus ole sama, kuin oma tahto, vaan että todellinen ja oikea vapaus on aina yhdistetty siteisiin ja rajoituksiin. Me tahdomme nyt kysyä kunnioitettavilta kuulioilta, haluaisiko joku liittää muistutuksia johdantooni."

Nyt nousi eräs harmaapäinen vanhus seisomaan, pitäjään kunnallislautakunnan puheenjohtaja ja sanoi: „Meidän lukijamme puhui sen ajatuksen, että koko eläinkunta luotiin ihmisen hyväksi ja walmisti hänelle paljo hyötyä. Tätä wäitöstä vastaan saattaisi moni sanoa, että näin ei ole laita, missä vaan niin sanottuja wahingollisia eläimiä on. Minä puolestani mainitsen tuota wstawäitöstä vaan sentähden, ett'en minä pidä sitä minikään arwoisena. Tietthä

on, että kauvan pidettiin muutamia pieniä lintuja warsin wahingollisina wiljasaweilte, mutta sittemmin on kokemus ja tutkimus näyttänyt, kuinka hyödyllisiä nämä linnut ovat, koska ne syöväät lukemattoman paljo hyönteisiä, pieniä eläimiä, jotka muuten hävittäisivät wiljojamme, ja jotka tefisiwät monta wertaa suuremman wahingon, kuin mitä linnut kuluttawat elatuskeksen maan hedelmistä. Epäilemättä on monen muunki elävän olennon laita sama, joita eläimiä me sanomme wahingollisiksi. Me emme vielä tunne emmekä osaa arvostella sitä tärkeätä tarcoitusta, jota ne täyttävät luonnon suuressa taloudeffa, Luojan kaikki wiisaan neuwon mukaan. Me näemme ainoasti muutamia wahingoita, joita ne silloin tällöin tefewät, ja jotka usein ovat kylläkin suuria ja surettawia; mutta emme kytene katselemaan luonnon salaista työpapaa niin tarkasti, että huomaisimme niiden terweyttä tuottawia toimituksia. Mutta joka tietää, kuinka myrskyt ja pyryssä puhdistawat ilmaa ja hävittäwät ihmisiä ja eläimiä kuolettawia saastannaisia, hän ei ensinkään epäile, että kaikki, mitä Jumala on luonut, edistää toisella tahi toisella tawalla kokonaisen ja sen ohessa myös ihmisen parasta hywää. Tällä ei ole suinkaan ihmistä kielletty karkoittamasta ja hävittämästä wahingollisia eläimiä. Hänellä on myös lupa ja oikeus teurastaa elukoita rawinnokeffa. Mutta myös wahingollisten eläinten hävittämisessä ja ajelemisessä eli jahdisfa on ihmisen welwollisuus, karttaa kiusaamista ja tahallista julmuutta."

Kun kunnallishallituksen puheen johtaja oli lopettanut, kiitti opettaja häntä tästä tärkeästä lisäyksestä. Sitte hän kääntyi toisen oppilaan puoleen ja kehoitti häntä julkaisemaan, mitä oli warsinaisen esitelmän aluksi kirjoittanut.

Koulun toinen oppilas järjestyksessä ei kauvan wiivytellyt, waan nousi paikalla seisomaan ja koroitti ääntänsä niin paljon, kuin saattoi, waikka hän oli matala kaswultansa ja heikko ruumiiltansa. Hänen nimensä oli Rustaa Smeds-lund. Hän luki seuraawaa:

"Jo johdannossa olemme sanoneet, että yleisesti sanottuna oli ihmisen welwollisuus eläimiä kohtaan, kohdella niitä raffaudella ja käyttää herrawaltansa niihin niin, että hän sillä näyttäisi kiitollista raffautta Jumalaan, jota hänen on

fiittäminen wallastansa. Mutta koska monta kertaa, oikein käsittääksemme welvollisuutta, on tarpeen esitellä, minkälainen welvollisuuden vastainen suhde on, niin tahdomme saikien ensiksi kuvata sitä tapaa, jota aiwan monet ihmiset käyttävät eläimiä kohtaan. Tässä tahdomme tarkastaa etenki niitä elukoita, jotka ovat meitä lähinnä, nimittäin kotieläimiä.

Että ihmisellä on muutamia welvollisuuksia eläimiä kohtaan, ei olisi uskottawa, jos päättäisimme sen käytöksen mukaan, mitä yllimalkaan saamme nähdä. Moni oppii jo lapsuudessa kiusaamaan niitä. Pahanilliset lapset rääkkäävät huviensa elöimiä, taittawat pieniltä linnunpojilta jalat ja siivet, karhaawat lamppaita, koiria, sikoja ja lehmii ja heittelevät niitä kivillä sekä repivät esim. karpäsiltä ja perhosilta jalat ja siivet. Surullista on mainita, että harwat vanhemmat ja iäkkäämmät henkilöt eivät kurita lapsiansa eivätkä nuorisoa heidän rikostensa tähden, joita he tekevät eläinkunnalle, waikka selvästi näkewät, miten syhdän raa'istuu ja kaiken pyhän kunnioittaminen katoaa nuorista, kun saawat oppia näin törkeästi pitelemään, wiesläpä tappamaan ki eläviä olennoita. Moni, joka aikaihmisenä on joutunut miehen tappajaksi, on lapsuudessa ollut eläinten rääkkääjä, ja semmoisella estämättömällä pahuuden harjoituksella oppinut halpana pitämään elämän kallihinta lahjaa, joka jokaiselle ihmiselle on niin rakas. Tulee muistaa, että mitä nuorena oppii, wanhana muistaa. Mutta eivät hyjiin ajattelamattomat, kewhtmieliset ja ilkeät lapset rääkkää eläimiä. Monet vanhemmatkaan ihmiset eivät paremmin te'e. Kuinka moni hoitaa kewvottomasti kotieläimiäkin, joiden moninainen hyöty on niin silmin nähtävä! Paimen ajaa ruoskalla jopa seipäilläkin lehmii laitumelle ja sieltä kotio. Wähäisen waan niitä hoidetaan. Pimeässä läävässä saawat ne seisoa sonnasja ja kurasja koko pitkän talwen; jonta kuiwettuu niiden raukkojen hylkiin ja reisiin, kun karjapiiat eivät wiitsi niitä ruokota. Moita eläinparvoja kiusataan usein nälällä niin, että monessa paikasja tähtyy niitä kewaifillä nostella ylös ja tuskin ja tuskin jaksawat ne käwellä laitumelle. Myöhään shkshyy ja aikaiseen kewaällä pidetään niitä ulkona, huolimatta kuinka ne kärsiwät wilua. Eikö tämä ole järjetöntä!? ja onko tuo ihmisellistä!? sillä huono ruokinta,

huono puhtaus ja karjahuoneen ikävyys sekä pitkälinen laiturumella käyttäminen vähentää suuressa määrässä sitä tuloa, jota karjan omistaja muuten saisi siitä. Mutta mitä sanomme tuosta leivottomasta pitelemisestä, jonka uhrina jalo hevonen on? ja kuitenkin on silminnähtävä, että se pitää suuressa arvossa sitä kohtelua, jota saapi, iloitsee siitä ja woipi hywiin. Kyllä näkee, kuinka hevonen tulee leivottomaksi, peloksi ja surulliseksi, kun kova ja väkivaltainen isäntä tulee talliin; ja juuri sentähden, että eläin kuulee ja tuntee äänen. Sitä vastaan huomaamme, miten hevonen osoittaa erinomaista iloansa, kun joku tulee, joka sitä kohtelee hyvästi. Kuinka monasti waiwataan hevosta yli voimien, ilman että pakottawa hätä sitä waatisi! Kuinka usein käytetään ei ainoastaan ruoskaa, waan myös seiwästä kehoituksen ja ystävällisen puheen asemesta, jolla hevonen saadaan halulliseksi wetämään monta kertaa liian raskasta kuormaansa. Waah-toawan hevosen hiki ja sawuawa höyry on walitus tuon julmurin tähden, joka ilman tarpeetta rasittaa ylenmäärin sen voimia. Tämä hiljainen walitus huokaa Jumalalle, joka siinä kuulee jalon eläimen äänettömän kujerruksen. Kowin vastenmielistä on kuwata tuota taulua, joka näyttää, mitä räähkähyksiä hevonen saapi kärsiä marffinoilla ja waihtokentillä. Me emme sentähden koetakaan tätä maalata. Tuskinpa lienee ketään wanhempaa heutilöä, jolla marffinoilla käynnistä ei olisi tätä surullista tunnetta, jollei hän itse ole tuon kauhistawan eläinten räähkähyksen suosija ja harjoittaja. Mitkä marffinat menisivät niin, ettei aina joku hevonen kaatuisi liikanaisesta rasituksesta ja finšauksesta!

Me luowumme tuon julmuuden liikutawasta muistelemisesta, jota julmuutta ihmiset yleisesti käyttävät eläimiä kohtaan, muistuttaaksemme, kuinka kaukana tämä on ihmisen welwollisuuden tieltä. Eläimiä tulee pitää Jumalan käsi-aloina, joita Hän suojelee ja jotka ovat Hänen omaisuutensa, mitä ihminen saapi hyödyksensä käyttää. Toisen omaisuutta tarvitsee pitää warowasti. Omistaja waatii sitä meiltä takaisin, eikä suinkaan unhotta, jos olemme wäärin käyttäneet tuota samaa. Meidän tulee myös tehdä tiliä, mitenkä olemme pidelleet eläimiä. Usein on se turmeltuneen sydämen pahuus, joka purkaa sappeansa näitä elikoita koh-

taan. Luullaan, että niiden päälle saisi rankaisematta kaataa vihanja maljan ja tyhjentää sydämensä katkeran sisuksen. Palwelija tahi palwelijatar, jota isäntä muistuttaa, kostotji hakkaa ja räökkää syhyttämiä elukoita. Zsäntä taikka emäntä, jolle on sattunut jotakin vastusta tulemaan, lyö ja potkii koiraa ja takoo esim. nyrkillä taikkapa halolla lehmiiä, hewosia j. n. e. Eläinräökkäyksen lähteenä on usein ilkeän sydämen saastainen rapakko. Joskus saattaa se myös olla ajattelemattomuutta, erittäinkin nuoremmilla. Wäliin on myös ahneus syynä, jonkatähden eläimiä ruokitaan huonosti ja waiwataan liika paljon. Tämminen on laita warsinki kaupungeissa, joissa ajajat woiton halun takia harjoittawat eläinräökkäystä.

Mutta olkoon mitä tahansa, joka antaa aiheuttaa eläinräökkäykseen, wiha, kewhymielisyys, ajattelemattomuus, kiusaamisen himo, ylpeys tahi woiton halu, — aina se kumminkin on ihmisen welwollisuuden unhoittamista.

Tähän lopetti nuori lukija ja istuutui. Sitte kun oppilas oli lopettanut lukunsa, waltitsi hetkisen hiljaisuus ja lepo. Sillä aikaa puhui seurakunnan arwossa pidetty lautamies näin:

„Kun oli puhe eläinten kiusaamisesta, niin olisi ehkä ollut syhytä mainita kolme surettawaa kohtaa, jotka meidän maassamme owat hywin walitettawat. Ensimmäinen on se, että kun joku maan omistaja tapaa wiljelyllä ja tarpeen mukaan aidatulla maallansa muiden elukoita, hän tulee usein niin kiukkua tähteen, että ajaa niitä ulos kauhealla metelillä, hakkaa niitä seipäällä ja karahkalla, wieläpä puukolla ja kirweelläkin. Montaa kertaa tapahtuu niin, että omistaja saapi tappa sillä tavalla räökkätyh elukan. Kaikissa tapauksissa on elukka syhtöin, jos kohtakin se on päässyt wasten omistajan tahtoa luvattomalle laitumelle, taikkapa hänen tahdostansaakin, ja sen räökkääminen on siis autteeksi antamaton julmuus. On wäliin niin kostonhimoisia ihmisiä, että, kun eiwät uskalla tahi woi muulla tavalla kostaa niitä, joita wihaawat, hakevat laitumelta näiden lehmiiä ja hewosia ja syhwät näitä puukolla. Sanomisssa on ollut, kuinka on löydetty kuolleita hewosia puuhun sidottuina, jotta niiden on tähtynyt kuolla nälkään. Toisia on poltettu ja nyljetty eläwältä. Rauhistaa

ajatellakin, että semmoista koston himoa ja törkeyttä on ihmisydämessä. Kaikkei onneksi ovat tuommoiset julmat teot harvinaisempia rikoksia; mutta niiden oleminen näyttää, mihin eläinrääkkäys viepi, jos ei tätä vastusteta silloin kun se ilmaantuu hienommasa muodossa. Kolmas surettava kohta on se, että matkustajat, korkeampaakin arvoluokkaa, usein ajavat kyhtihewosella niin kowasti, että se armahtamatta waiwaantuu hlenmäärin ja toisinaan kuoleekin. Tuomoinen laitton ajaminen on sitä moitittawampi, kun hlein kansa eli rahwas saa siten huonoa esimerkkiä ja hewoswaih turittin saattawat tämän nojassa puolustaa hurjaa tefoansa.“

Tämän kokeneen miehen sanat waihattiwat vielä enempi eläinrääkkäyksen suomattomuutta, joka jo ennenkin oli saanut kuulioisfa woimaa — emme kumminkaan uskalla sanoa kaifissa.

Sitte kun oli neljännes tuntia lewätty, alkoi opettaja taas näin:

„Kun nyt katfi oppilastani on ainetta esitellyt ja jälkimmäinen kumailnut, kuinka ihmiset unohtawat usein welwollisuutensa eläimiä kohtaan, jotka ovat pidettävät Jumalan meidän käytettäväksemme uskottuna omaisuutena, josta Hän on waatiwa tiliä; niin olemme jo päässeet pitkälle itse aineemme käsittehyh. Esilin tuomalla welwollisuuden wastaista käytöstä olisi myös saattanut wiitata, missä oikea meneths eläimiä kohtaan tulee nähywiin. Ainetta jaksessa olemme sentähden myös loppua esitelmää warten antaneet ainoasti lyhywiä osoituksia. Sen wuoksi toiwon, etteiwät kunnioitetawat kuulijani wäshyfi, jos minä vielä lausun muutamia sanoja, mitkä koskewat hewosen kiusaamista. Hewosen oma tila antaa julmuudelle alkushyhtä, tätä jaloa eläintä rääkätä. Toisfa eläimiä, jotka jollakin lailla tulewat wäheemmän kelowollisiffi, hoidetaan ja ruokitaan huolellisefsi, jotta niitä saat-taisfi käyttää teuraisfi ja rawintoaineeffi. Mutta meidän maassamme wallitsee tuo ihmeteltävä hulluus, ettei tahdota syöä hewosen lihaa, waikka se on hywän makuisfa ja terweellisfä, ja waikka tämä eläin on puhtaampi, kuin moni muu. Tämä on walitettawinta hulluutta. Sen wuoksi käytetään hewosta niin kauwan, kun se tulee woimattomakfi ja fiinä on luu ja nahkafin jäljellä, ja mitä wähempi se jaksaa enää wetää, sitä

huonommasti sitä hoidetaan ja ruokitaan. Tuo raukka saa kärkeä waiwaa ja kiufataan kuoliaaksi pelkän taifaluulon takia. Ulkomaalla osataan kumminkin jo syödä hewosen lihaa ja hewoslahtareita on monessa kaupungissa; mutta meidän maassamme on moni niin hassu, että kuolisi ennen nälkään, kuin söisi „konin lihaa.“ Tässä maassa, jossa katovuodet usein tulewat, olisi puuteesta oppiminen käyttämään hewosen lihaa ja muita ravintoaineita, joita nyt taitamattomuudesta ja taifaluulosta jätetään wiljelemättä. Jospa pian heitettäisiin tuo taifauksen ies ja saisi niiden mielipide woiton, jotka tahowat hävittää tuota hulluutta, ettei hewosen lihaa syödä!”

Roma melu osoitti, että opettaja tässä oli kajonnut pipeään paikkaan. Niin suuri on taifaluulon woima! „Saastaisen“ sian liha on herkkua; mutta „oikein osetttaa, kun ajatteleekin“ puhtaan hewosen lihaa.

Kun opettaja huomasi sitä vastenmielisyhtä, mitä hänen puheensa oli kuulijoissa herättänyt, lisäsi hän nauraen: „Minä arwaan, että se, jota viimeksi sanoin, ei ollut kaifkein kuulijain mieleen; mutta wanha sananparsi sanoo: mausta ei sowi riidellä.“ Minä toiwon, että pian joku taifaluulotoin emäntä panee pitopöhtään hywälle hajahtawaa — hewosen paistia. Minä puolestani, jos waan pääsen niihin pitoihin, kiitollisuudella syön osani paistia. Hewosen lihan arwossa pitäminen on kumminkin aivan tärkeä asia, jonka tähden minä uskallan teroittaa tätä ajattelewien ja säästäväisten emäntiemme mieleen. Kumminki tarwitsee meidän perheenäitimme olla niin paljon ajattelewia, että antawat hewosen lihaa sioille syödä, teittää sen niille liemeksi eli sopaksi, taikka antaa muuten nauttia. Edullista on myös lanoille syöttää hewosen lihaa. Tällä tavalla on hewosen lihasta hywä apu taloudessa. Mutta annappas nyt Kalle Jjotalo kuulsa, mitä sinulla on sanomista ihmisen welwollisuudesta eläimiä kohtaan!”

Mainittu oppilas nousi seisomaan ja luki selkeällä äänellä seuraamaa:

„Kuinka vasten welwollisuutta moni, moni ihminen käyttää itsensä eläimiä kohtaan, on ennen mainittu. Me tahomme nyt katsoa, kuinka se tekee, joka tuntee ja ottaa warteen welwollisuutensa eläimiä kohtaan, ja kuinka meidän kaif-

kien tulisi tämän suhteen tehdä. Mutta koska aine on kowin lawea, niin tahdomme hyyhden wuoffi puhua ainoastaan warfinaisista kotieläimistä. Tällä emme kuitenkaan sano, ettei ihmisellä ole kalliita welwollisuuksia myöös muita eläimiä kohtaan täytettävänä. Hellä-sydämifelä on tuhansia welwollisuuksia warteen otettavia. Siwumennen tahdon waan mainita tuota suojelusta, jota pikkulinnuille on hantkiminen ja noita rakkaita huolenpitoja, mitä näille hyydhyllisille ja iloisille olennoille lahjoitetaan toimittamalla mukawia pesän sijoja, ruokaa j. n. e. Mitä ihmiset sillä tavalla kylwäwät, sitä saawat he jälleen moninkertaisesti niittää. Tässä ei ole halwaksi arwattawa sitä terweellistä waiikutusta, mitä semmoinen ystäwällinen käytös pikkuisia eläimiä kohtaan tekee suojelijan sydämelä, luonnolle, tawoille, ajatukselle ja tunnosle. Ei mikään rakkauden työ jää palkittamatta Jumalalta, jolle kaareneen pojatkaan eiwät turhaan huuda. Hänellä on ruokaa taiwaan linnuille, jotka eiwät kylwä, eiwätkä niitä, eiwätkä koka riiheen.

Ihmisen welwollisuudet eläimiä kohtaan saatamme sowitzta kolmeen pääkohtaan. Ennen kaikkia on welwollisuutemme, hoitaa ja kohdella niitä hywin, antaa tarpeeksi ruokaa ja muuta, mikä niiden onnelliselle elämälle on tarpeellista. Toiseksi tulee meidän osoittaa niille hellhyhtä, hywyhtä ja tyhydyhtystä, niin että näkewät meissä ystäwiä eikä wihamiehiä. Kolmanneksi emme saa milloinkaan rasittaa niitä yli waimien tahi kiufata kowalla ajamisella. Yleensä tunnettu totuus, jonka jokainen työmies sowitztaa itseensä, että työntekijä on palkansa ansiollinen.

So Wanhan testamentin aikana kiellettiin riistä tappa-
wan härjän suuta kiini sitomasta, ennenkun se oli saanut nälkänsä sammuttaa maahan rapiseilla jywiillä. Koska kotieläimet tekewät työtä meidän hywäksemme, on welwollisuutemme antaa ja toimittaa niille ruokaa, sallia ruokarauhaa ja pitää huolta niiden onnellisesta elämästä niin paljon, kuin niiden luonto sitä kaipaa. Joka ei näistä welwollisuuden säännöistä lukua pidä, hän kumminki muistaneee oman hyythysä waatimuksia. Kun kotieläimet waan saawat sen, mitä tarwitsewat waimiensa hyläpäämisesä, woiwat ne hywin tehdä tehtäwänsä ja omistajan onneksi tähtää, mitä hän niiltä odottaa ja toi-

woo. Se wahinko, jota welvollisuuttansa laiminlyövä saapi itse kärsiä, on monasti suurempi, kuin hän arvaa tahi uskoos-
kaan. Mitenkä hyvä ja tarpeellinen kotieläinten hoito on toimitettava, ei saada tässä selwittää; jätämme sen useamman tämän laatuisen kirjoituksen tehtäväksi, joita kirjoja on useita Suomenkielelläkin. Olisi epäilemättä hyvä ja tärkeä asia jokaiselle maanviljelijälle, että hän saisi pienen kirjaston eläin-
hoito-opillisia kirjoja.

Niiden johdolla wältettäisiin ei ainoastaan eläinrääkäs-
ystä, waan myöskin tätä waikuttamia laiminlyöntejä, joiden syynä on tietämättömyys — kotieläimistä saisi myös enempi tuloja."

"Nyt on sinun vuorosi, Simon Back, astua esille ja lukea kirjoituksesi," sanoi opettaja, näyttäen erästä poikaa, joka istui keskellä luokkaa.

Simon Back rienäsi täyttämään rakkiaan opettajansa kehoitusta ja luki näin:

"Kyhhesti saattaisi welvollisuuttamme eläimiä kohtaan lausua siten, että meidän tulee osoittaa niille tyytymystä, jotteivät pitäisi meitä kiusahenkilinä ja wihollisina, waan ystävänä.

Ei ole wähintäkään epäilemistä, että kotieläimet tunte-
wat iloa ja surua. Ne tuntewat itsensä onnelliseksi tahi on-
nettomiksi siitä kohtelusta, jota saawat isännältänsä eli hoita-
jaltansa. Ne elukat woiwat hywin, joita omistaja ystävälli-
sesti kohtelee. Lehmät esim. owat hywin helliä eläimiä, jotka kärsiwät hoitajien muuttelemisesta; ne lypsäwät runsaammin, kun lypsäjä puhuttelee ja hywittellee niitä. Moni lehmä, joka saa runsaammin ruokaa, waan tyylympää kohtelua, antaa wä-
hempi maitoa rikkaan talollisen talossa, kuin köyhän itsellisen ainoa lehmä, waikka hänen waimollansa on antaa wähempi rawintoa, mutta ystävällisiä sanoja sitä enempi ja hellyyttä sekä — rakkautta. Mutta ei mistään eläimestä selwemmin näe, mitä ihmisen kohtelu waikuttaa, kuin hevosesta. Se rakkauts, jota arapialainen osoittaa hevosellensa, on maailman mainio; mutta arapialaisella hevosella on myös tuon hellän kohtelun kautta, jota se saapi herraltansa, oiwallisia ominai-
suuksia, että nämä herättäwät ihmettelemistä ja hämmästystä. Niiden isännät kohtelewat niitä, niin kuin ystäviä ja kump-

pania, lapset ja vaimot pitävät niistä sanomatonta huolta ja sentähden ovat arapialaisten hevoset niin huumärtäviä ja herroillensa uskollisia, että tuskin saattaa sanoa niitä: järjettömiksi eläimiksi. Sen sijaan, että koettaisimme laueammin kehittää welvollisuuttamme eläimiä kohtaan, tahdomme arapialaisten hevos-historiasta, (jos niin saapi sanoa), otetulla esimerkillä näyttää, kuinka runsaasta tulosta saapi korjata, jos rakauden ja ystäväyhyden siemen kylvetään uskollisten palvelijain me, eläinten, suosiokohteluun. Eräs ranskalainen runoilija ja kuuluisa waltiomies, joka matkusti kerran pyhään maahan, kertoo seuraawan merkillisen tapauksen. „Wapaat arapialaiset eivät pidä minäkään rikoksena, vaan päin vastoin sodan uroshyönä, hyökätä karawaanien kimppuun, jotka matkustawat erämaiden läpi, ja ryöstää niitä. Eräs arapialainen ja hänen heimokuntansa hätyytti tällä tavalla karawania, joka tuli Damaskosta. Voitto oli jo voitettu ja arapialaiset sälyttivät runsaasta saalista hevostensa selkään, kun eräs ratsujoukko, jonka Akre'en turkkilainen maaherra eli pascha oli lähettänyt karawaanille vastaan johdattamaan sitä, odottamatta hyökkäsi arapialaisten päälle, tappoi niitä monta, otti loput vangiksi ja vei ne sidottuina mukanaan Akreeseen, lahjoittaaksensa heidät paschalle orjiksi. Eräs näitä arapialaisia, nimeltä Abu-el-Mark, oli taistelussa saanut luodin käsiwarteen. Kosk'ei hänen haavansa ollut kuolettawa, sitoiwat turkkilaiset ratsastajat hänet kameelin selkään ja kulettiwat tuon arapialaisen miehen hevosen myös mukanaan. Sitä ennen Akreeseen tuloa, majailiwat he wankkinsa erään wuoren sentuwillä. Haavoitetun arapialaisen kädet olivat sidotut seljännähtä nalkaremelillä ja hän makaui lähellä sitä telttiä, jossa turkkilaiset olivat. Yöllä, kun hänen täytyi walwoa tifeän haavansa tähden, kuuli hän hevonsa hirmuwan muiden hevosien joukossa, jotka seisoiwat lie'assa, itämaan tawan mukaan. Kun ei hän woinut wastustaa haluansa, vielä kerran puhutella uskollista eläintänsä, joka oli ollut hänen kumppaninsa koko elinaikansa, laahasi hän itseänsä waiwaloisesti käsiin ja polwien avulla hevonsa luokse. „Ystäväni raukka,“ sanoi hän tälle, „mitäs sinulla on tekemistä turkkilaisten joukossa? Sinun täytyy seisoa wankina tallissa paschan hevosten seassa. Waimot ja lapset eiwät tuo sinulle kameelin maitoa tahi

jauhoja. Sinä et wapaana liidä kuin tuuli, erämaan aawitkoja etkä harjoinesi hynnä Jordanin wettä. Waikka minä olen orja, voit sinä kumminki tulla wapaaksi! Mene telttisi luokse, jonka tunnet, sano waimolleni, ettei Abu-el-Mark enää tule takaisin, ja pistä pääsi teltin esiripun wäliin, nuollaksesi minun pienokaisiteni käsiä." Kun arapialainen tätä jutteli, puresskeli hewonen sitä wuohenkarwaista nuoraa, jolla arapialaiset sitowat hewosensa kiini. Eläin oli wapaa, ja mitä tefi se sitten? Nähtyhään herransa haawoitettuna ja köytettynä jalkainsa juuresa, hymärtää tuo uskollinen ja wiisas eläin luonnonwietillä sen, mitä ei mikään kieli woinut sille sanoa. Hewonen painoi päänsä alas, nuuski herransa, ja tarttuen hampaillaan siihen hihnaan, joka oli arapialaisen suolilla, nosti hän herransa ylös, lähti menemään täyttä nelistä, yhä kantaen kallista taalkaansa, ja tuli niin viimein arapialaisen telttelle. Sitten kun hewonen oli ehtinyt kotionsa ja laskenut herransa hiljaa hiedalle waimon ja lasten jalkoihin, kaatui tuo jalo eläin ja kuoli." Mitä uskollisuutta ja mitä hymärrystä osoitti tämä arapialainen hewonen! Kuinka runsaasti palkitsi se isäntänsä osoittamaa ystäwyhttä ja luottamusta! Näiden weljellistä suhdetta ihmisten ja jalon kotieläimen välillä osoittawien liikutawien esimerkkien jälkeen, tuskin tarwinnee enää muuta lisätä welwollisuudestamme kohdella eläimiä ystäwyhdellä ja näyttää niille thytwyäisyhttä.

Mitä kolmanteen ja viimeiseen kokoon panoon, welwollisuudestamme eläimiä kohtaan, tulee, nim. ettei liiaksi rafiteta niitä, on tämä jo käsitettävä welwollisuudessa, hoitaa niitä hywin.

Sitten kun nyt täyhdellisesti olemme koettaneet esitellä ainettamme, tahdomme lisätä ainoastaan muutamman sanan. Eläinrääffäystä inhotaan nythään jo kaikissa maisissa, jotka tahtowat olla kristittyjä ja siwistynyttä mailmaa. Mutta waikka eläinrääffäys on kaikkien tofikristittyhin inho, on tuo surettawa totuus kuitenkin vielä olemassa, että joka maassa harjoitetaan eläinten rääffäämistä. Useimmissa maisissa on kansallinen laki astunut eläinten ja eläinrääffääjien välille rankaisemaan julmuutta ensin mainittuja kohtaan. Myös meillä on asetus 20:stä p:stä kesäkuuta 1864, joka asetus 10—200 markan sakon uhalla rankaisee niitä, jotka omia

tahi muiden eläimlä kohtaan käyttävät julki julmuutta. Mutta koska lait hyvien tapojen puutteessa ovat voimattomia, niin ovat monet tunnolliset ihmiset useissa maissa, sekä meidänki maassamme, perustaneet yhdistyksiä vastustamaan eläinrääkähystä. Sanoilla, esimerkillä, kirjoituksilla ja muilla keinoilla kokevat he vastustaa tuota lauhetaa pahaa, jota eläimille tehdään; joten myös estettäisiin lain rikkomisesta, joka laki on elukkainturvaaja eli puoltaja."

Opettaja kääntyi nyt kuulijain puoleen ja sanoi: „Arvoisat seurakuntalaiset! Minun poikieni ja oman yhteisen työmme olette nyt loppuun kuunnelleet ja kiitän teitä siitä ystävällisestä tarkkaavaisuudestanne, jota olette sille lainanneet. Jos olette voineet hyväksyä niitä mielipiteitä, joita olemme lausuneet ja puolustaneet, niin rohkenen minä tarttua seuraavaan kehoitukseen: Yhthkäämme tässä pitäjäässä niin paljo, kuin mahdollista, Waasan Eläinsuojelus-yhdistykseen ja ruvetkaamme sen jäseniksi! Suokoon Jumala, että tämä ja muut eläinsuojelus-yhdistykset voisivat laskea perustusta paremmalle, kristilliselle kansalle arvokkaalle eläinten kohtelulle meidän kalliissa isänmaassamme."

Lahjaksi Haminan Eläinsuojelus-yhdistykseltä.

2/00